

REIS NAAR MOLDAVIE – Trans Dnestrië
20 APRIL - 2 MEI 2009
reisverslag gemaakt door Marieke Dikken

maandag 20 april 2009

Om 6.00 uur stonden we alle vier klaar om te vertrekken: Els en Arend Bron, Jan de Ridder en ik. Els en Arend gaan twee keer per jaar naar Trans Dnestrië en nodigen meestal twee à drie personen uit om met hen mee te reizen. Jan en ik waren al eens eerder mee geweest met Els en Arend, namelijk in 2007 en we verheugden ons er daarom des te meer op. In Duitsland gingen we nog even aan bij Ds Johan Jundt en zijn vrouw Melita in Meckenheim. Dit lieve echtpaar heeft jarenlang de baptistengemeente in Tiraspol gediend en probeert nu vanuit Duitsland nog steeds zoveel mogelijk hulp te bieden aan allen die zij in Trans Dnestrië achterlieten. Ze zijn intussen bejaard en hebben geen goede gezondheid meer. Om 18.00 uur bereikten we de grens van Oostenrijk en om 21.00 uur aten we een hapje in een wegrestaurant in Alland. Om 23.00 uur kwamen we aan in hotel Paprika in Hongarije. Dit hotel ligt eigenlijk praktisch op de grens van Oostenrijk en Hongarije.

Johan en Melita Jundt

dinsdag 21 april 2009

Na een Hongaars ontbijt vertrokken we om 8.30 uur richting Roemenië. Na een dag jakkeren bereikten we de Roemeense grens om 17.30 uur. We moesten de klok een uur vooruit zetten. Om 20.00 uur bereikten we het dorp Isvorul Crisului waar langs de hoofdweg houten souvenirwinkeltjes zijn gebouwd. Els en Arend deden een grote bestelling houten speelgoed bij hun vaste adres. Dit speelgoed verkopen ze 's zomers op braderieën in Nederland. De opbrengst gaat naar de arme dorpen in Trans Dnestrië. Om 22.00 uur kwamen we aan bij Pensiunea Pelicanul in Turda. We dineerden in het hotel en gingen om 24.00 uur slapen.

souvenirwinkeltje in Roemenië

woensdag 22 april 2009

Ook deze dag zaten we van 's morgens vroeg (8.30 uur) tot 's avonds laat (22.00 uur) in de auto en de reis leidde dwars door Roemenië. Roemenië is een schitterend land wat natuur betreft. Het neemt veel tijd om door de Karpaten te reizen, maar het is ook tegelijkertijd zo om van te genieten! We reden via Tirgu Mures, langs de winkeltjes van Lacu Rosu, via Piatra Neamt en eindigden in Vaslui waar we in hotel Racova gingen overnachten. Sinds Roemenië aangesloten is bij de EU, zie je het land ieder jaar verder opbloeien. De wegen worden steeds beter, er worden nieuwe huizen gebouwd, er verschijnen grote winkelketens en autodealers langs de wegen (voor de Karpaten). Achter de Karpaten ligt nog een onberoerd ruraal Roemenië waar je pittoreske plekken aantreft en boerenkarren met ossen en paarden ervoor. Roemenië is ook een land waar je Nederlandse afgedankte lijndienstbussen aantreft. Het is wel komisch om zo'n bus die volgens zijn eigen bordje richting Alkmaar gaat, in de Karpaten te zien zwoegen om de bergen op te komen; die afdankertjes hebben nu een zwaarder leven dan ze ooit in Nederland gekend hebben.

donderdag 23 april 2009

Om 9.00 uur vertrokken we uit het hotel. Een uurtje later passeerden we de grens van Moldavië. De natuur in Moldavië is zo totaal anders dan die van Roemenië. Het land is licht heuvelachtig. De huizen hebben veelal golfplaten daken, soms met versieringen van bewerkt zink. Er groeien heel veel walnootbomen.

We reden dwars door Moldavië en bereikten de grens van Trans Dnestrië om 15.30 uur waar Benjamin, de zoon van Ds Bugaev, ons opwachtte om ons door de douaneposten te loodsen. Dit kostte een dik uur. We waren blij dat Benjamin ons hielp, want het zou zeker veel langer hebben geduurd wanneer we alles op eigen kracht hadden moeten doen.

Aan het eind van de middag kwamen we veilig aan bij de familie Bugaev in Tiraspol (Anatoli en Luba Bugaev zijn het domineesechtpaar dat destijds de baptistengemeente in Tiraspol heeft overgenomen van Johan en Melita Jundt toen zij terugkeerden naar Duitsland). Het was een blij weerzien. Het warme eten stond al voor ons klaar op tafel. Deze keer was er geen Borsj, omdat Luba zich niet goed voelde. Zij en Anatoli beginnen op leeftijd te komen en lichamelijke klachten te krijgen. We dankten God dat we dat we na de lange reis veilig waren aangekomen.

*Anatoli en Luba Bugaev
Benjamin en gezin*

's Avonds gingen we als eerste een bezoek brengen aan Igor en Nadja die al jaren voor een aantal weeskinderen zorgen (er zijn tijden geweest dat ze er 16 onder hun hoede hadden). Op dit moment zorgen ze nog voor vijf kinderen.

Igor en Nadja + kinderen

vrijdag 24 april 2009

De volgende ochtend hebben we voedsel ingekocht bij een distributiecentrum Sheriff, dat aan de staat toebehoort, om voedselpakketten mee samen te stellen. Bij dat distributiecentrum moet alles in Amerikaanse dollars worden betaald en er mag absoluut niet gefotografeerd worden. In Trans Dnestrië is heel veel armoede en schaarste, maar gek genoeg, is in die staatswinkel alles te koop wat je je maar kunt bedenken. De gewone mensen kunnen het zich niet veroorloven om daar iets te kopen. Alleen de rijken, die voor de staat werken, doen daar hun boodschappen. Ook de lokale winkels moeten daar hun inkopen doen, omdat het de enige groothandel is in het hele land. Sinds SDOK Moldavië geen vrachtwagentransporten meer organiseert en Els en Arend alleen wat spullen meenemen in hun transportbus, zijn ook zij aangewezen op deze staatswinkel voor de voedselpakketten.

Later op de ochtend hebben we de pakketten gemaakt met elkaar. Na het eten hebben we 50 pakketten in Speija uitgedeeld onder begeleiding van Ds Vitalic en Luba (een andere dan de vrouw van Ds Bugaev).

Oma + kleinkind hebben net een voedselpakket ontvangen

We waren hier de hele middag mee bezig. Op diverse adressen troffen we een opa en oma aan die op de kleinkinderen pasten omdat vader en/of moeder in de stad aan het werk waren. Opa en oma zagen er veelal vermoeid uit. Wat opviel, was dat de kinderen kennelijk niet naar school hoefden. In één huis troffen we drie kleine kinderen alleen thuis aan; de moeder was de hele dag aan het werk in de stad (Luba deed snel een deksel op de waterput om te

voorkomen dat de kleintjes daarin zouden vallen). In weer een ander huis woonde een oud echtpaar, waarvan de man bedlegerig was en de vrouw bijna blind. Ze hebben 20 jaar in Siberië gevangen gezeten wegens het bezit van een paard (wat toen als kapitalisme werd gezien).

Een opa en oma met kleinkind

Marieke met een bejaarde vrouw

zaterdag 25 april 2009

Die dag hebben we een gemeente in Dnestrovsk bezocht. Een jonge dominee, Ds Yuri, heeft de leiding over deze gemeente. Arend en Els ervaren het als heel plezierig om met hem samen te werken. Ieder half jaar wordt er verantwoording afgelegd van wat er met het gedoneerde geld is gebeurd en wordt er een plan opgesteld voor het komende half jaar. Op het moment dat we daar waren, werd er gewerkt aan een aanbouw aan de kerk. Het is de bedoeling dat de kerk uitgebreid gaat worden. Arend en Els hebben geld gegeven om een betonnen vloer te laten storten.

Ook in Dnestrovsk hebben we een aantal gezinnen bezocht, o.a. een zigeunerfamilie en een alleenstaande moeder met een tweeling die het overzicht kennelijk wat verloren had (de kindjes lagen te slapen in een huis met ongelooflijk veel troep op de grond).

's Middags bezochten we Pastor Viktor in Slobodzija. Ook hier werd verantwoording afgelegd van wat er met het gedoneerde geld is gebeurd en werd besproken wat er de komende zes maanden nodig zou zijn.

Moeder met drie kinderen krijgt waterafvoer keuken en toilet

Ook van deze gemeente bezochten we een aantal probleemgezinnen, o.a. een jonge alleenstaande moeder met drie kindjes die in een appartement woonde, zonder waterafvoer en toilet en de ramen kapot. We hebben met Pastor Victor afgesproken dat hij ervoor zal zorgen dat de flat van deze jonge vrouw verbouwd zal gaan worden met een gift waar Jan voor gezorgd heeft (met behulp van zijn familie en collega's).

zondag 26 april 2009

Om 10.00 uur hebben we een kerkdienst bijgewoond in de kerk van Ds Bugaev. Dit is altijd heel indrukwekkend. De mensen zijn zo lief en hartelijk. Die Russische liederen zijn zo prachtig om te horen. De vrouwen dragen allemaal een hoofddoekje tijdens de dienst. Het is niet toegestaan dat ze in een broek lopen of sierraden dragen. De mensen hebben duidelijk een vitaminegebrek. Ze hebben heel bleke gezichten. Dit weerhoudt ze er niet van om uit volle borst te zingen tot eer van hun Heiland, in al hun armoede en narigheid. Ze wilden ook heel graag dat wij als gasten een paar liederen ten gehore brachten. Er zijn een aantal liederen waarvan de wijs in beide talen hetzelfde klinkt en die zij dus in het Russisch mee kunnen zingen. Wij voldeden daar uiteraard graag aan.

's Middags gingen we naar de kerk van Ds Michael in Krasnagorka. We woonden daar een kerkdienst bij en hebben daar ook gegeten.

Aan het eind van de middag hebben we gewandeld in Tiraspol langs de Dnestr samen met Benjamin. Tiraspol is een stad waar veel uiterlijke kenmerken van het communisme te vinden zijn (veel monumenten met hamer en sikkel afbeeldingen, of standbeelden van Lenin en van tankers). Het doet heel koud en grimmig aan. De huizen zijn slecht of niet onderhouden. Er zijn veel soldaten aanwezig die een oogje in het zeil houden.

maandag 27 april 2009

Op maandag gingen we weer voedselpakketten maken, die we later op de dag gingen uitdelen in Krasnagorka. Met Ds Michael werd weer gesproken over de bestedingen van het afgelopen half jaar en van de komende zes maanden.

Samen met Ds Michael bezochten we veel probleemadressen waar grote armoede heerste. Op een adres bezochten we een moeder met haar zoon Sacha die op zijn zestiende jaar een ongeluk heeft gekregen met duiken in de rivier waarbij hij zijn nek brak. Hij is nu 22 jaar en heeft dringend behoefte aan fysiotherapie die hij alleen in de Krim kan krijgen. We besloten dat we ook geld beschikbaar zouden stellen voor de behandeling van deze jongen. Dit zou dan mijn project worden.

Sacha en zijn moeder

Ook een vrouw met een verbrand gezicht en verbrande handen kreeg een voedselpakket. Zij hilde van geluk om de aandacht die ze kreeg.

Ook brachten we nog een bezoek aan Sergej en Lena. Dit zijn mensen die Arend en Els al heel lang kennen. Ze wonen in een piepklein huisje samen met hun drie kinderen.

Els heeft altijd voor iedereen iets bij zich. Ze weet de transportbus altijd tot de nok toe vol te proppen met allerlei zaken waaraan gebrek is bij de mensen in Moldavië. Sergej en Lena kregen een grote zak zeepoeder (In Moldavië is dat zo'n schaars en kostbaar produkt, dat het in de winkels achter de vitrines ligt, evenals zeep en tandpasta).

Aan het eind van de middag hebben we vier grote emmers honing gekocht bij Vitalic en Valentina Vala in Malejesty. Dit zijn heel aardige mensen, die ons de hele procedure van het ontstaan van de honing hebben laten zien. Els en Jan mochten een imkerspak aan en in de honingraten kijken. Het is de bedoeling dat deze honing in Nederland verkocht wordt. De opbrengst komt weer ten goede aan de mensen in Moldavië.

Vitalic

dinsdag 28 april 2009

Die dinsdag gingen we voedselpakketten uitdelen in Malejesty. Het wordt een eentonig verhaal. Ook hier bezochten we heel veel families die het hoofd bijna niet boven water kunnen houden, veelal oude alleenstaande mensen, alleenstaande moeders en mensen met een handicap. Deze kwetsbare mensen worden niet verzorgd door de staat. De gemeentelijke overheid beschikt wel over lijsten van gezinnen waar zich problemen voordoen, maar heeft geen financiële middelen om deze mensen van een bijstanduitkering te voorzien. Machteloos moeten ze toezien op al dit leed. Van hen kregen we alle medewerking om de gezinnen te bezoeken en ze waren heel blij met alle hulp. Wel moesten we alles wat er gedaan werd melden bij ze.

Later op de dag gingen we eten bij Olympiade en Gregori in Bichok. Dit zijn heel lieve mensen waar Arend en Els ieder half jaar ook een bezoek brengen omdat zij op hun beurt weer heel veel voor hun gemeenteleden in Bichok betekenen.

Olympiade en Gregori

woensdag 29 april 2009

's Morgens zijn we nog even op bezoek geweest bij Sacha en zijn moeder in Krasnagorka om de laatste details te regelen voor de fysiotherapiebehandeling in de Krim.

Daarna hebben we de auto ingeladen en afscheid genomen van de familie Bugaev.

Om 13.30 uur namen we afscheid van Benjamin bij het speergebied. Om 16.30 uur kwamen we aan bij de grens van Moldavië en Roemenië.

Marieke bij een waterput in Moldavië

We picknickten onderweg bij een standbeeld van Stefan Cel Mare en om 21.30 uur kwamen we aan in het Grand Hotel Ceahlau in Piatra Neamt.

donderdag 30 april 2009

Om 8.00 uur vertrokken we vanuit Piatra Neamt en reden via Borsec, Reghin, Tirgu Mures, Turda en Cluj-Napoca naar Izvorul Crisului.

Reis door de Karpaten

Daar deden we inkopen voor de zomerbraderiën waar Els en Arend altijd heel druk mee zijn. Zoals al eerder gezegd, proberen ze 's zomers op die manier veel geld bij elkaar te brengen voor Moldavië.

Om 11.15 uur kwamen we aan in het Molo Panzio hotel in Berettyoujfalu in Hongarije. De klok moest nu een uur achteruit gezet worden.

(We kregen aan het eind van de middag sms-jes en telefoontjes vanuit Nederland over de aanslag op de koningin. Deze Koninginnedag zullen we niet snel vergeten).

vrijdag 1 mei 2009

Op deze dag vertrokken we weer om 8.00 uur. Om 14.30 uur waren we bij de grens van Oostenrijk en om 20.30 uur bij de grens van Duitsland. Om 21.45 uur bereikten we ons Bed & Breakfast adres in Wiesent.

Arend en Els

zaterdag 2 mei 2009

's Morgens vertrokken we om 8.15 uur uit Wiesent en brachten om 14.30 uur nog een kort bezoek aan de familie Jundt in Meckenheim om hen verslag uit te brengen van ons verblijf in Tiraspol. Om 16.00 uur vertrokken we daarvandaan en om circa 18.00 uur waren we weer thuis. Het was een heel indrukwekkende reis waarin we lange dagen maakten en veel nood en narigheid gezien hebben. We zijn blij dat we gespaard zijn gebleven tijdens de lange reis en dat we in contact konden komen met deze bijzondere gemeentes in Trans Dnestrië die onze hulp zo hard nodig hebben.

De hele reis werd overschaduwd door de ongeneeslijke ziekte van het kleindochtertje van Els en Arend. Het was heel zwaar voor Els en Arend om deze reis te maken, maar ook voor hun dochter was het niet makkelijk omdat ze eigenlijk de oppas voor haar kinderen haast niet kon missen. Op het moment van afreizen leek de situatie van Nadine zo stabiel dat Arend en Els konden vertrekken. Helaas is Nadine op vrijdag 1 mei heel erg achteruit gegaan en is ze enkele weken na deze reis overleden.

In het najaar zijn Arend en Els opnieuw naar hun geliefde broeders en zusters in Trans Dnestrië gereisd om ze te voorzien van de nodige middelen zodat ze op een goede manier de winter zouden kunnen doorkomen.